

Judith Dybendal – 16. desember 2025

For en fremtid uten garasje

Årets Meteor er en festival som leter og famler i sitt forsøk på både å finne en ny fremtid og videreføre det som har vært.

Årets utgave av teaterbiennalen Meteor er den første den nye teatersjefen ved BIT Teatergarasjen, Bettina Kogler har kuratert etter at hun tiltrådte i stillingen i august 2024. Meteor ble arrangert for første gang i 2001 og alternerer med dansebiennalen Oktoberdans. Gjennom tidene har festivalen vært et viktig utstillingsvindu for norsk scenekunst, og gjennom biennalens mange arenaer har norske scenekunstnere blitt presentert for utenlandske samarbeidspartnere, institusjoner og kuratorer. Samtidig har en sentral dimensjon ved Meteor nettopp vært å bringe nye, internasjonale produksjoner til et norsk publikum. Et kjennetegn har også vært en trygg satsning på etablerte kunstnere kombinert med risikovilje til å programmere nykommere og ukjente navn.

De siste årene har både Meteor og BIT Teatergarasjen befunnet seg i et vakuum der de ikke riktig har klart å stake ut en tydelig retning etter teatersjef Sven Åge Birkelands bortgang i 2022. I 2022 hadde Birkeland ledet BIT i over 30 år, og den første teatersjefen som ble ansatt etter ham, Tang Fu Kuen fra Singapore, sa opp jobben etter bare ti måneder i Bergen. I lys av dette har jeg forventet at den nye lederduoen som i tillegg til teatersjef Bettina Kogler består av administrativ leder Tine Rude vil lage en tydelig profil og strategi for Meteor, og at Kogler vil innta et klart kunstnerisk standpunkt. Teatret har nylig fått nye nettsider og ny logo der teateret ikke lenger heter «BIT Teatergarasjen», men «Bergen Internasjonale Teater», og det har skjedd endringer av Meteor. I år var for eksempel festivalen lagt til november og ikke oktober. Endringene tyder på at Kogler ønsker å se fremover og lage et BIT for en annen fremtid, men årets Meteor etterlater et inntrykk av at hun kanskje ennå ikke helt vet hva denne fremtiden skal være eller hvilken posisjon BIT skal ha i Norge og verden.

Første norgesbesøk

I år inneholdt programmet mye av det samme som ellers med en velkjent blanding av samproduksjoner, internasjonale gjestespill, workshops og diskursprogram. Festivalen startet i gallerirommet Visningsrommet USF der lederduoen i en kort tale presenterte seg selv og ønsket publikum velkommen. «This is also a reminder that this will be our last festival as a theatre without a theatre», sa Tine Rude mens hun annonserte at Meteor endelig vil finne sted i BITs nye lokaler i Sentralbadet Scenekunsthus høsten 2027. Deretter ble ordet gitt til scenekunstner og koreograf Mette Edvardsen, som leste et par utdrag fra utgivelsen *How To Organize A Library*.

Edwardsen gjestet festivalen med et bibliotek der man blant annet kunne bla i flere av bøkene som siden 2010 er blitt lært utenat og gjenfortalt til publikummere i Edwardsens forestilling *Time has fallen asleep in the afternoon sunshine*.

For en kritiker som hadde håpet at lederduoen skulle innlede Meteor med en offensiv tale om sin visjon for festivalen og for BIT som teater, ble åpningen en slapp affære. Imidlertid opplevde jeg programmeringen av åpningsforestillingene *A Mouthful of Tongues* og *Rectum Crocodile* som friske og tydelige kunstneriske satsninger. Både den Wienbaserte, svenske koreografen, musikeren og scenekunstneren Stina Fors (f. 1989) og den karibiske kunstneren og motedesigneren Marvin M'toumo fra Guadeloupe (f. 1994), er to relativt unge kunstnere som jobber på tvers av disipliner. Ingen av dem har vært i Bergen med gjestespill før nå. Disse programpostene skilte seg ut i helheten og vitner om at viljen til å bringe nye kunstnerskap til Bergen fortsatt lever i beste velgående.

A Mouthful of Tongues er en snedig blanding av anekdoter, buktalerkunst, overtoneskrisk og slapstick med en absurd og humoristisk vri. Stina Fors forteller om seg selv gjennom dagligdagse, slentrende anekdoter i en humoristisk og lett form som minner om stand-up. Hun stiller spørsmål, og vi rekker opp hånden. Hun forteller da hun fikk underlivssopp i Italia og sa «porcini» på apoteket mens hun pekte på underlivet. Etterpå googlet hun «what would grandma do?» og stappet hvitløk inn i skjeden. «I read that there is a channel all the way from your mouth to your pussy», sier hun og nevner ananas og søtpotet som ting hun kan stappe i vaginaen. Hun går ut og kommer inn: Hun synger en lang tone samtidig som hun beveger munnen lydløst slik at det virker som hun snakker. Etterpå snakker hun med lys og mørk stemme om hverandre og har på buktalervis leppene i ro når den lyse stemmen snakker. Finalen består av en slapstick-sekvens der hun tar flere og flere løse tunger av plast inn i munnen og sender dem ut igjen. Fors viser at hun har masse kreativt overskudd, men hun tar det aldri så langt som jeg tror hun kan. Jeg savner et underliggende, solid premiss og en gjennomarbeidet konseptuell idé som kan bære forestillingen og gjøre den til mer enn en serie improvisasjoner.

Også *Rectum Crocodile* opplevde jeg som en overskuddspreget, men uforløst produksjon. Marvin M'toumo og kompaniet hans Hibiscus Culturiste skaper sitt eget unike univers på scenen i Studio Bergen i en to timer lang forestilling som tar form som en hybrid mellom poetisk tekstteater på lydmalende fransk kreolsk dans, catwalk med nydelige kostymer, performance og karneval. En barnestemme som fungerer som forteller snakker til oss over høyttalerne og introduserer en rekke menneske- og dyreskikkelser i en fabelliknende setting. Forestillingen består av billedsterke tablåer der de seks utøverne veksler mellom å bevege seg taust over gulvet i kostymer, danse og å snakke til oss. Monologene tematiserer de hvites overgrep og svartes søken etter identitet og fullverdig eksistens etter århundrer med urett.

Hevn er et hovedmotiv, og forestillingens sterkeste øyeblikk er når karakterene forteller om hevntørst. Samtidig fremstår det etter hvert statisk og gjentakende med

mange monologer og øyeblikk med dyreskikkelser som beveger seg over scenen igjen og igjen. Ubehaget det virker som M'toumo vil få meg som publikum til å kjenne på gjennom å eksponere meg for dyreskikkelsenes blikk er likevel for tvetydig i helheten.

Tradisjoner og gjengangere

En klar tendens ved programmeringen i år var at flere kunstnere som har gjestet Meteor gjennom årenes løp, var invitert tilbake. Nicola Gunn, Spreafico Eckly og Jingyi Wang, som alle sammen er kunstnere med base i Bergen, var på programmet med BIT oppført som co-produsent. Også Mette Edvardsen, som er et typisk Meteor-navn, var tilbake med norgespremiere på forestillingen *All you have to do is die*. Å følge kunstnere på denne måten, fra Meteor til Meteor, skaper en kontinuitet som gir meg følelsen av at denne festivalen liksom fortsetter der den slapp sist og lar meg komme dypere under overflaten på kunstnerskap jeg allerede kjenner. Spesielt den australske dansekunstneren Nicola Gunns *Text and Image*, som Eline Bjerkan har anmeldt [her](#), var en forestilling som illustrerte dette. Gunn tar opp tråden fra *The Interpreters*, som ble vist på Meteor i 2023, og vi møter på nytt Gunns venn, den franske oversetteren Séverine Magois, i et scenisk landskap der Gunn jobber videre med forholdet mellom språk, virkelighet og fiksjon – men denne gangen i et format som er virkelig helstøpt der hun står alene på scenen bak et miksebord.

De to norgespremierene *All you have to do is die* av Mette Edvardsen og *Mario & Raoul* av Spreafico Eckly tok begge utgangspunkt i tekst, tradisjoner og teaterrommet som størrelse, men på ganske forskjellige måter. I Edvardsens forestilling er det tradisjonen i form av et lys som man i gamle teaterbygninger kalte «ghost lamp» som spiller hovedrollen. En «ghost lamp» er en lampe som står på scenen og lyser når teateret er stengt, og har trolig vært vanlig i over 100 år. Konseptet i *All you have to do is die*, som er utviklet i samarbeid med lysdesigner Bruno Pocheron, er enkelt: I halvmørket står det en elektrisk, lyddrevet lyspære helt alene på et stativ og snakker til oss. Lyspæren blinker og blafrer i takt med Edvardsens stemme samtidig med en slags metallisk ulyd. Resultatet er en illusjon av at «noe» snakker gjennom tid og rom. Edvardsens formsterke tekst er essayistisk og omhandler blant annet spøkelseslampens funksjon i teatret ved å gi lys i et stengt teater og dens rolle som «a host to guide the guests and the ghosts».

Først synes jeg imidlertid forestillingen er en tålmodighetsprøve fordi jeg savner menneskelig nærvær på scenen. Men så skjer det noe: Edvardsen kommer til syne på et av publikumssetene, jeg ser ansiktet hennes, hun begynner å lese live i mikrofonen og holder opp et lite speil som skaper et lysspill langs den ene sceneveggen. De rytmiske gjentakelsene i teksten setter seg liksom i kroppen min. Forestillingen slutter med at Edvardsen og fem-seks andre aktører legger seg på gulvet i stivnede formasjoner som om de er offer for en massakre, og det tomme teaterrommet blir for meg ikke bare et bilde på ødeleggelsene krig og totalitære regimer påfører kunsten, men også på en fremtidig apokalyptisk verden der menneskene er utslettet. Scenen fortsetter og

fortsetter inne i meg.

Mario & Raoul av Spreafico Eckly foregikk på Michelin-restauranten Lysverket. Forestillingen kan kanskje best beskrives som en blanding av et treretters måltid og en konsert. Denne gangen er det Andrea Spreafico, grunnleggeren av kompaniet, som står for tekst og regi, mens Matteo Fargion har komponert musikken som synges live av sangere fra Ole Bull Kammerkor. Det er virkelig snedig hvordan de i *Mario & Raoul* lager verdener i verdener gjennom teksten og settingen publikum er i: På bordet foran meg står en arkitektonisk modell i tre som fremstiller et miniatyramfi med syv små, sittende mennesker, som i et lite teater. Forestillingen består av fire scener som koret synger i en resiterende, klassisk stil. Før hver del får publikum utdelt tekstene på et lite ark. Teksten handler om Hun og Han og en samtale de har mens de går på teater – om tradisjoner, middager og forestillingen de har sett og skal se. Mellom de fire musikalske delene, blir vi servert blant annet nydelig bakt potet- og jordskokkake, og jeg og min venn fyller stillheten med å snakke om forestillinger vi har sett på festivalen – litt som Hun og Han. Den snau halvannen timen kjennes så hurtig at jeg spør meg om formatet hadde kommet bedre til sin rett med en større langsomhet med rom for flere dramaturgiske variasjoner.

Spenstig og ujevnt i små formater

Det er sentralt for en etablert festival som Meteor at de ikke bare satser på kjente navn, men også viser frem kunstnere i startgropen av karrieren. I år savnet jeg å se flere nye norske navn i helaftens produksjoner og generelt mer krydder og uforutsigbarhet i kurateringen. Riktignok bød programmet på et norsk navn som ikke har vist scenekunst i Bergen før – nemlig Heiki Riipinen (f. 1990). Han opptrådte med monologen *MONOMANIA*. Han står selv for konsept, regi, tekst og dramaturgi, og forestillingen utspiller seg i et scenisk landskap med trash-estetikk der publikum sitter på grønne pelstepper mens videoprojeksjoner dekker tak og vegger. Bruddstykker fra Shakespeares *Hamlet* blandes med en nåtidsfortelling om en sønn som har mistet en far i selvmord, og tekstmaterialet sprikte i to retninger. Det kan godt hende materialet burde vært omarbeidet til to forestillinger fremfor én. Likevel utmerket Riipinen seg gjennom tilstedeværelse og sans for likestilte virkemidler.

Foruten Riipinens forestilling, var det først og fremst i de små «work in progress»-formatene årets festival lyktes med å løfte fram nye, norske stemmer i det frie scenekunstheltet. Dette skapte vitalitet og bevegelse i et festivalprogram som ellers fremsto litt stivnet og som manglet variasjon. BIT har i flere år samarbeidet med Akademi for scenekunst i Fredrikstad, og også i år medvirket lærere og studenter ved akademiet. I lys av den vedtatte nedleggelsen av Akademi for scenekunst, kjentes det ekstra verdifullt at Meteor løftet fram studentprosjekter som Vilde Stensland Vinjes performance *Herfra er utsikten en annen*, som kunne oppleves i live studioet til Bergen kunsthall den første festivalhelgen. Ikke minst var det fint at festivalutgaven av Prøverommet, BITs helårige lavterskelkonsept basert på *open calls* fra unge

kunstnere, viet hele andre halvdel til studentene fra Akademi for scenekunst. Studentene viste stor spennvidde i arbeidene som omfattet alt fra performance med live-video, tekst og objekter, til mer klassisk klovneri.

Kunsten å skape festivaldramaturgi

En festival kan brukes til å skape mange slags rom og sammenhenger. En produksjon som overrasket og brøt med forventningene mine på Meteors nest siste dag, var den sørkoreanske scenekunstneren Jaha Koo forestilling *Haribo Kimchi*. Den var svært forskjellig fra de andre produksjonene i sitt visuelle uttrykk og fortellermåte og er et eksempel på noe av det mangfoldet jeg gjerne skulle sett mer av i årets Meteor: På scenen står Jaha Koo inne i en pojangmacha, en kveldsbar som er lik dem som finnes på gatene i Sør-Korea. Han inviterer to publikummere opp på scenen og lager små matretter til dem av kimchi – Koreas nasjonalrett som består av fermenterte grønnsaker med kinakål. Koo forteller små anekdoter om sine erfaringer som innvandrer til Berlin og Brussel og maten – i form av kimchi – blir en rød tråd. Koo klarer å skape et scenisk landskap der alle virkemidlene er helt likestilte: Den lille baren og teksten glir sømløst sammen med tre-fire store skjermer på scenen med video av stedene han har vært. Underveis inntar en animert haribo-bjørn videoskjermene og synger popsanger om å være fremmedgjort i andre kulturer – et element som virker helt naturlig i universet Koo har laget.

Noe av hemmeligheten til Meteor har etter min mening vært den unike teften BIT har hatt for å skape en interessant festivaldramaturgi gjennom å lage en sammenstilling av ofte store kvalitetsproduksjoner og mer kuriøse, risikofylte prosjekter. At de tidligere har vist et stort antall produksjoner, har utvilsomt skapt mange muligheter til å lage en slik uforutsigbarhet i programmeringen. I år virker det derimot som Meteor har blitt en mindre omfangsrik og mangfoldig festival. I løpet av de ti dagene festivalen varte, var det ikke mer enn 12 forestillinger på programmet, og sett opp mot tidligere år der det gjerne har vært mulig å få med seg opp mot 19-20 produksjoner, fremsto årets utgave tynn. Det var kun én kunstnersamtale i programmet, og på dag fem var det ikke noe program i det hele tatt. Den siste forestillingen som ble vist på festivalen, var det norske teaterkompaniet Susie Wangs *Mumiebrun* fra 2018, og selv om det er flott at kompaniet endelig for første gang kom til Bergen med denne fullendte horrorforestillingen, synes jeg det var en kjedelig og trygg avslutning av festivalen.

Riktignok kunne de publikummerne som ønsket det, bevege seg videre inn i natten i *MERENDE FOR BIT*, et klubbkonsept av italienske Industria Indipendente som i anledning festivalen var laget i samarbeid med lokale bidragsytere. På plakater i visningsrommet var budskapet tydelig og det sto blant annet «INGEN SKO, INGEN MACHOER/ INGEN RASISME/ INGEN SEXISME/ INGEN TRAKASSERING/ INGEN HOMOTRANSFOBI». Her kunne publikum lytte til live-musikk fra en DJ og bevege seg mellom stasjoner der man kunne bli spådd med tarotkort, få håndmassasje, få lest dikt live inn i hodetelefoner eller få lakket neglene av Tine Rude. Selv forlot jeg

festen etter en knapp halvtime, men klubbkonseptet ble stående i kontrast til avslutningsforestillingen som et mer fremoverlent og spontant arrangement som også illustrerer hovedutfordringene Meteor har som festival: Å videreføre i en eller annen form det som har vært uten å stivne og å finne nye muligheter og strategier for kuratering og programmering for fremtiden.

Publisert

16. desember 2025

Sist endret

17. desember 2025

Tekst av

Judith Dybendal

Kritikk Teater

Meteor 2025

13. – 22. november

Bergen Internasjonale Teater

Rettelse: I første utgave av teksten stod det at Stina Fors ikke hadde vist scenekunst i Norge før. Det stemmer ikke, hun viste et gjestespill i Porsgrunn i 2024. Det er rettet til at hun aldri har vist forestilling i Bergen før.

Del artikkel

(Ingen innlegg)